

NÉPNEVELŐK LAPJA.

A „NÉPNEVELŐK PESTI EGYLETÉNEK“ KÖZLÖNYE.

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

Felelős szerkesztő: **Gyulai Béla.**

Munkatársak: Dr. Ballagi M., V. Balogh L., Barabás Gy., Bója G., Balint M., Dobján L., Dolnai Gy., Faluvegi A., Falvy A., Fillinger K., Fuchs F., Garami R., Goldberg J., Goll J., Gyertyánfy J., György Al., Halász Gy., Hönigsfeld A., Hübner J., Iványi A., Jablonszky N., Kapi Gy., Kálnay N., Kárpáti E., Kemény K., Kerékgyártó E., Király K., Kiss A., Kohn Gy., Kriesch J., Lakits V., Lederer A., dr. Márky L., Mayer M., Molnár Al., Molnár K., Molnár L., Morvay K., Neumann S., Nemeth G., Pédery Gy., Péterfy S., Prámer Ág., Rohr F., Roller M., Roth V., Ságk J., Schuch J., Schwarcz Gy., Szelig J., Stern M., Sretvizer J., Stojanovics I., Szarvas G., Szász L., Szente J., Tarnos I., dr. Toldy L., Túry J., Ujházy F., Ullerich Gy., Wittinger J., Vajdady E. és G., Vass M., Volf Gy., Weber S., Vizer E., Závodszy K., Zirzen J., Zsengeri S.

Megjelenik minden szombaton.

Ára: Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. Pályázatok és egyéb hirdetések petit soronként 10 kerral számíttatnak.

Előfizetési pénzek postai utalvánnyal küldendők.

A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőhöz Budapestre, nagy-diófa-utca 13. sz.; előfizetési pénzek, reklamációk stb. a kiadóhoz intézendők. Kiadó: **Aligner Lajos** könyvtáros Budapest, vaci-utca 18. szám „Nemzeti szálloda”

33. szám.

Budapest, 1874. Augusztus 15.

IX. évfolyam.

A magyarországi néptanítók II-ik egyetemes gyűlése.

I.

Az előértekezlet aug. 9-én d. u. 5 órakor tartatott.

1. Molnár Aladár üdvözli a II-ik egyetemes gyűlés rendező bizottságának nevében a nagyszámban egybegyűlt tagokat. — Miután röviden előadta az előértekezlet teendőinek tárgyaira vonatkozólag a szervezőbizottság véleményét: úgy azt, mint a szervezőbizottság által kidolgozott ügyrendet a 7-ik ponton megejtett módosítással leendő elfogadásra ajánlja.

Az előértekezlet a szervezőbizottság ügyrendjét az említett módosítással egyhangulag elfogadja.

2. A magyarországi néptanítók II-dik egyetemes gyűlése ügyrendjének ily módon történt elfogadása után, Molnár Aladár a szervező bizottság elnöke, az ügyrend 7-dik pontja értelmében az előértekezlet jóváhagyásával Tavasy Lajos tudor urnak a népnevelésügy egyik kiváló bajnokának, elnökele alatt következő tagokból álló kandidáló-bizottságot küldött ki, azon kérelemmel hogy nevezett bizottság működését a mellékteremben elvégezvén, még az értekezlet folyama alatt nyujtsa be megállapodását.

A tagok jegyzéke: Dr. Tavasy Lajos elnök, Simay István, Schneider István, Vasady Balog Lajos, Király Pál József, Pál Ferenc, Bálint Mih., Hajgató Sándor, Dr. Emericzy Géza, Tanos Imre, Lakits Vendel, Kerékgyártó Elek.

3. A kandidáló-bizottság tagjai a reájuk bízott teendők végzése végett kivonulván, az előértekezlet helybenhagyásának kikérése után a szervező bizottságnak jelentései Péterfy Sándor szervező bizottsági titkár által felolvastattak s azok különösen a vasuti vonalokon történt kellemetlenségekért, s netán egyéb a rendezés körül felmerülő hiányok kegyes elnézésének kérelmezése s a vasuti igazgatóságoknál történt intézkedések közlése után — az előértekezlet által helybenhagyó tudomásul vétettek.

4. Indokolván Molnár Aladár ur mint a szerv. bizottság elnöke — a közgyűlésre kitzított tételük ügyében tett intézkedéseit a szervező bizottságnak, felkérte az előértekezletet arra, fogadná el a bizottság által készített programot változatlanul annyival is inkább, — mivel e sorrendet azért kellett ily alakban megállapítani, — mivel a lehetőleg leggondosabb előintézkedés dacára a legfontosabb tételre csak a gyűlés előtti 2 nappal intézkedhetett véglegesen — Az előértekezlet az egyet. gyűlés programját, változtatás nélkül magáévá tette.

5. Bejelentetvén, hogy a kiküldött kandidáló-bizottság működését befejezte. — Molnár Aladár felkéri Tavasy Lajos tdr. urat a jelentéstételre. A kandidáló-bizottság nevezett elnöke jelenti, hogy az elnöki székre elnökül Molnár Aladár, Tavasy Lajos és Sipos Elek jelöltetnek ki. — Az előértekezlet tagjai határt nem ismerő lelkesedéssel éltették Molnár Aladár urat, mint a II-dik egyetemes gyűlés elnökét. — Tavasy Lajos tdr. kandidáló-bizottsági s egyuttal korelnök kimondja, — hogy a II-dik egyetemes gyűlésnek elnökeül Molnár Aladár egyhangulag megválasztatott s miután lelkesen üdvözlé a megválasztott elnököt, a reá bizott kandidáló-bizottsági jegyzőkönyvet elnök urnak intézkedés végett átadá.

6. Molnár Aladár a megtisztelő bizalmat azon igérettel köszönvén meg, miként tehetségéhez képest mindent el fog arra nézve követni, hogy az egyet. gyűlés sikere a nemzetnek megfelelő legyen, a tagok támogatását kéri; az elnöki széket a jelenvoltak halás örömnnyilatkozatai közt elfoglalta s a kandidáló-bizottság elnökét Dr. Tavasy L. tdr. urat a bizottság előadójaul felkérvén, a választásokat vezette.

Az egyes tisztségekre kijelölt három név szavazás alá bocsáttatván, általános szótöbbséggel megválasztatott: I. alelnökké dr. Emericzy Géza. A II. alelnökké jelöltek közül senki sem nyervén általános többséget, a kandidáló-bizottság új kijelölésre hivatott föl. A kandidáló-bizottság elvonulván, kijelöltettek: Bárány Ignác, Péterffy Sándor, Nagy József, kik közül egyhangulag Péterffy Sándor választatott meg. Első jegyzőül a jelöltek közül egyhangulag Lakits Vendel. Második jegyzővé általános szótöbbséggel Vass Mátyás. Harmadik jegyzőül Rákóczy Lajos választatott meg. A negyedik jegyzőség választásánál senki sem nyervén szavazattöbbséget, új kijelölés tétel, melynek folytán Kerékyártó Elek általános többséggel választatott meg.

A tanácskozást illető s a szólásra vonatkozó ügyrendszabályt közölvén elnök — felkérte az előért. tagjait a szólásra, miután senki sem jelentkezett, a szervező bizottság részéről Péterffy S. tk. az Értesítő 8-dik lapján közzétett közleményt a Franklin-Társ. ajánlatát illetőleg felolvasta, mi tudomásul vétett: e közben visszaérkezett a kandidáló-bizottság, a fentebb említett választások megejtettek.

Elnök ur ezután a másnapi tanácskozás sorrendjét s más apróbb értesítéseket közölve az értekezlettel, a gyűlést $\frac{1}{2}$ 7 órakor bezárja.

Első közgyűlés aug. 10-én Ezen gyűlésen még élénkebb volt a részvét, mint a vasárnapi előértekezleten. A képviselő padokon nem maradt egy hely sem üresen, a „ház asztala“ körül, a miniszteri bársonypamlagok közt több padot állítottak fel, hol többi közt Szász Károly osztálytanácsos, s Ráth Károly főpolgármester foglaltak helyet. A teremben a látvány csak annyiban változott, hogy a tagok közt vagy 12 tanítónőt is lehetett látni,

a többi tanítónök (150 tanítónök jött fel a gyűlésre) a karzaton foglaltak helyet. A karzat már zsufolásig telt meg, minthogy a nagy közönség részéről is igen élénk az érdeklődés.

A vasárnapi előértekezlet jegyzőkönyve felolvastatván és hitelesítettvén, Szász Károly min. osztálytanácsos és Ráth Károly főpolgármester emeltek szót; amaz a közoktatásügyi magas kormány — ez a fővárosi hatóság nevében üdvözölvén az egybegyűlteket.

Ezen élénk tetszésnyilatkozatok- és lelkesült tapsokkal gyakran félbeszakított üdvözlő beszédek után elnök Molnár Aladár nagyhatású beszéddel nyitá meg a gyűlést, mely ezzel napirendre tért.

Az első előadó volt dr. Emericz Gyéza, iglói kép. tanár, ki is a *tanterv részletes megállapítása s a tananyag csoportosítása* ügyében tartott előadást, mely több helyen élénk helyesléssel fogagtatott. A tananyag csoportosítását illetőleg azt indítványozza: „Neveztesék ki egy bizottság, melynek feladata lenne általános és részletes óraterveket kidolgozni s azokat a legközelebbi általános tanító-gyűlés elé terjeszteni“; a tanterv részletes megállapodására nézve a következő határozati javaslatot terjeszti elő: „Szóltassanak fel az ország valamennyi tanító-egyletei, hogy minden egyes tantárgy tanmeneteit dolgozzák ki és eszközöljék a lapok utján.“

Az indítvány felett élénk eszmecsere fejlődött; az első szónok, Schön József arra utalt, hogy t.-egylet nincs még minden vidéken, azért minden tanítótestületet kellene nézete szerint felhíni, hogy dolgozzanak ki részletes tantervet; ezen javaslatok beküldetnének egy nagy bizottsághoz; ez azok alapján oly tantervet dolgozna ki, mely figyelemmel lesz az egyes vidékek változó viszonyaira.

Kilényi Mór azt óhajtja, hogy miután a hittanoktatás a felekezetre van bízva, bizassék ezekre a hittani tanórák számának meghatározása is; a hittan pedig ne oktattassék a rendes tanidő alatt.

Róth Vilmos az egy tanítóval bíró népiskolában a tananyagot nem 6, hanem 3 évi folyamra kívánná meghatározni.

Schwarcz Mór az egyöntetű nemzeti tanoda szükségességét hangsúlyozza.

Szász Károly hosszabb és zajos helyeslésekkel kísért beszédben cáfolgatja Kilényit. Szólv a tananyag kiszabását nem kívánja két testületre bízni; ellenzi Schön indítványát is, minthogy attól eredményt nem lemél.

Szólottak még Várady Károly, Nagy Miklós, Vasadi Balog Lajos és végül Mayer Miksa, ki előbb a tananyagot kívánja megállapíttatni és csak azután az órarendet.

Az előadó zárszava után a kérdés szavazásra bocsáttatván az előadó indítványa majdnem egyhangulag elfogadtatott; a módosítványok elvettettek.

Következett a tantervek és taneszközök meghatározásának kérdése. Róth Vilmos hosszabb beható fejtegetés után következő jelentést terjeszti elő:

1. A tankönyvek és taneszközök meghatározására legelső rendben a szakértelem illetékes és ezt képviselik a tanítók.
2. A hazai iskolákban használandó tankönyveket és taneszközöket egy, kebelükből évenként választandó tankönyvbíró bizottság ajánlata alapján határozzák meg a megyei tanítói testületek.
3. A vármegyei tanítói testületek a már megjelent vagy csak megjelenendett tankönyvek közül kiválasztott és használhatónak talált tankönyvek és taneszközök sorát terjeszszék fel a tanfelügyelőség utján a közoktatási miniszteriumhoz helybenhagyás végett.

4. A felterjesztett tankönyveket és taneszközöket a közoktatási miniszterium felülbírálat céljából vagy az országos közoktatási tanácsnak adja ki, vagy saját kebelében bírálja meg. — Az el nem fogadott tankönyvek és taneszközök egy kimerítő indokolás kíséretében az illető tanítói testületnek volnának viszszaküldendők.

5. A miniszterium által helybenhagyott tankönyvek és taneszközök közül a több tanítóval bíró népiskola tanítói testülete és az egy tanítóval bíró népiskola tanítója belátása szerint választhatja az iskolában használandókat.

6. Az így véglegesen megállapított tankönyvek- és taneszközökről az iskolai tanítói testület, illetőleg az egyosztályú iskola tanítója tudomás-vétel végett, tegyen jelentést a helyi iskolaszéknek.

7. A közoktatási miniszterium megengedheti oly tankönyvek és taneszközök használatát is, melyeket hitfelekezetek, társaságok, iskolai községek vagy egyesek ajánlottak. De sem a felekezetek, sem a társaságok, sem pedig a magánosok által fenntartott iskolákban nem szabad más tankönyveket és taneszközöket használni, csak a melyek a közoktatási miniszterium használhatási engedélyét bírják.

8. Nem tartván célszerűnek a külön felekezeti tanító-egyletek alakulását, a felekezeti iskolák tanítói, hogy községeikkel együtt gyakorolhassák a kijelölési jogot, legyenek a törvénykövetelte vármegyei tanítói testületnek tagjaivá.

Kozma Ferenc az írószerek és irkák alakjának megváltoztatását javasolja. Györfly Iván a tankönyvek kiállításában egyöntetű rendszert kíván behozatni.

Kleinmann Mór rövid beszédben ajánlja az előadó javaslatait, minthogy azok megegyeznek azon javaslattal, melyet a közoktatási tanács terjesztett elő a közoktatási miniszteriumnak.

Karacsony Dániel azt hiszi, hogy viszonyaink között a tankönyvek és taneszközök meghatározására a tanítók nem mondhatók illetékeseknek. Ezen nyilatkozat hosszas zajt idézett elő, mely még inkább növekedett, midőn szóló kifejté, hogy a tankönyvek megválasztására azon hatóság, s illetőleg testület illetékes, a mely a felekezeti iskolaügy élén áll. — Szóló szerint sértené a „fennálló körülményeket“, ha csak oly tankönyveket lehetne használni, melyek a közoktatási miniszterium által engedélyezettek. Hosszas, viharos „eláll!“ kiáltások után szónok abbahagyta beszédét.

Bárány Ignác rövid indokolás után bizottságot akar kiküldetni, mely a legközelebbi tanítógyűlésen részletes javaslatot terjesztene elő a tankönyvek és taneszközök megválasztásánál követendő elvek iránt.

Simay István azt ajánlja, hogy a taneszközök ne külföldről hozassanak: hanem a kormány állítson fel néhány százezer forint taneszközgyárat.

Kapitány teljesen hozzájárul az előadó javaslataihoz.

Róth Vilmos újból indokolja indítványát, mely el is fogadtatott; ezeken kívül elfogadtattak Bárány Ignác, Kozma Ferenc, Györfly Iván és Simay pótindítványai.

A mai ülés két első tárgya ezzel el lévén intézve, az elnök 1 órakor 15 percre felfüggesztette az ülést.

Szünet után Várady Károly a tandíj kérdését fejtegeti és azon következtetésre jut, hogy az általános tankötelezettség az általános tandíjmentességet vonja maga után; constatálnia kell azonban, hogy hazai viszonyaink jelenleg nem engedik meg e terv keresztülvitelét.

Miután ezek közül egyik sem lehetséges, szerinte elég lenne, ha meg-

kéretnek a közoktatási miniszter, tenné meg azon lépéseket, melyek előkészítik a teljes tandíjmentesség keresztülvételének lehetőségét.

A mennyiben pedig ez nem volna lehetséges, a tandíjmentességet legalább is mindazokra kívánja kiterjesztetni, kik szegénységi bizonyítványt mutatnak fel. A begyűlt tandíjak taneszközök vásárlására volnának fordítandók, illetőleg szegény tanulók jutalmazására.

Uhlarik Kár. és Mayer Miksa hozzá szólásai után a többség Várady Károly indítványát fogadta el.

A gyűlés negyedik tárgya: dr. Kiss Áron nagyörösi képezdei gazgató indítványa a népiskola viszonyáról a középtanodákhoz és a szakiskolákhoz.

Hosszabb indokolás után a következő indítványt terjeszti elő:

1. A népiskola viszonya a középtanodákhoz és szakiskolákhoz véglegesen csak az által oldható meg, ha a nemzet zöme 16—18 éves koráig teljesen egyenlő képzésben részesül.

2. Míg ez elérhető lenne, emeltessék a népiskola méltósága az által, hogy a tankötelezettség szigorú keresztülvitele s a népiskola belterji kifejlesztése által oly helyzetbe hozassék ezen intézet, hogy bizonyítványainak alapján növendékei akadálytalanul átléphessenek a középiskolába s mindazon szakiskolákba, melyeknek alapját a népisk. képzés alkotja.

3. Ebből folyólag az előkészítő osztály a középtanodára bizatik.

4. A polgári iskolában a tanítóképezdebe lépő növendék az általános ismereteket megszerezvén, a tanítóképezdei tanfolyam különösen a nevelés és oktatás elméletére s gyakorlatára rendeltessék.

5. Míg mindenféle tanító egy főiskolában nyerhetné kiképzését; addig is a polg. isk. tanítóképezde főtanodává alakíttassék s abban a szakcsoportok szaporíttassanak.

6. A 6 oszt. népiskola mellett az ismétlő iskolák, a polgári iskolák mellett a téli évszakban közhasznú fölolvasások mindenütt életbeléptessenek.

Zsengery Mór azt kívánja kimondatni, hogy azon növendékek, kik a népiskola 4-ik osztályában elégséges osztályzatot nyertek, iskolai bizonyítványuk alapján vétessenek föl a középtanodába.

György Aladár azon pontokat, melyekben az előadó lényegesebben eltért eredeti javaslatától, eredeti szerkezetükben kívánja elfogadtatni, nevezetesen azt, hogy a felső népiskola és polgári iskola közt ne legyen különbség, és hogy az előkészítő osztály káros a népiskolára nézve. (Zajos helyeslés.)

Weisz Gábor hasonló indítványt tesz mint Zsengeri, csak hogy az elégséges osztályzat helyett jó osztályzatot igényel.

Kleinmann Mór hosszabb, igen hatásos beszédben az előkészítő osztály szükséges voltát fejtegeté.

Dr. Tavassy Lajos az előadó javaslatát pártolja.

Dr. Emericz Gyéza a népiskola önálló szervezését hangsúlyozza.

Végül Kiss Áron védi a maga javaslatát, mely azután a György A., ladár által javasolt módosításokkal el is fogadtatott.

Egy pár szó a budapesti népiskolák szervezéséhez.

A polgári társaság minden osztálya, az iskolát emelni kívánná, habár saját céljainak és eszméinek megfelelően; és a legfőbb tényezőt, a népiskolai tanítót mégis mindenki mellözi; bár mikép munkáljon, iparkodjék és dolgozzék is az, mindig és mindig mellözve van! Pedig hogy a népiskola felvirágozása, a tanító befolyása és közreműködése nélkül lehe-

telesen, azonnal látható; épen ezért kívánatos, hogy a tanító befolyása az iskolában biztosítva legyen, s hogy a tanító ezen befolyását az iskolaszék és iskola-tanácsi üléseken érvényesíthesse. De a társadalom igazságtalan a tanítók iránt, és így ezek szerzett tapasztalataikat nem érvényesíthetik, mintha ők nem is tudnának helyesen gondolkodni, csak szolgálni.

Kivételt látunk e tekintetben Budapesten, itt ezen a bajon segítve lett egy férfúnak erélyes fellépése által, kinek ismert érdemei a trónszármolyáig hatottak. Az ő érdeme az, hogy a főváros is gyorsan magyarosodni indult, hogy az iskola-épületek helyes építését Budapesten elrendelje, s hogy ezen iskola-épületek nemcsak megfelelőek, de legnagyobb részt a szükséges paedagogiai eszközökkel is ellátvák. Budapest iskola-épületei még Berlinnel is versenyezhetnek.

A fővárosok egyesülése következtében azonban még több teendő vár az erélyes intézőre. Legyen szabad nekem is némelyeket tisztelettel figyelmébe ajánlanom.

1. A tankötelezettség kimondatott ugyan a törvényben, de az felülve lett, hogy a politikai, — most még ugyan egyházi kezekben levő statisztikai adatok évenként elkészíttessenek, hogy így a tanköteles gyermekek összeírassanak. E dolog kivitele a fővárosban annál könnyebb, minthogy a város külön statisztikai hivattal bír. A tankötelezettség törvényét ugyanis csak akkor lehetne igazán foganatosítani, ha a statisztikailag kimutatott kötelezettek kényszereszközökkel is az iskola látogatására szoríttatnának. Mert tudva van, hogy a tanköteleseknek kétharmada nem jár iskolába.

2. Állíttassanak fel a 6 osztályú népiskolák egész teljességükben és hozassanak szerves kapcsolatba a polg. iskolával, reáltanodával és gymnasiummal, hogy ne legyen kénytelen a tanuló e felsőbb intézetekben azt újra kezdeni, amit már rég megtanult az elemi népiskolában. De még azért is óhajtandó, hogy az elemi iskola mind a hat osztálya felállíttassék, hogy a népiskola befejezhesse az anyagot, melyek felkarolt és megkezdett.

3. A népiskolai olvasókönyvek átdolgozandók és a most igen fősvényen kezelt történelmi rész kibővíthető. Mert ezen fontos ügy az államra nézve csak az által érhető el, ha a hazaszeretet a gyermekekben felébresztetik. S a miniszterium nálunk ez ügyre igen kevés gondot fordított, hogy a hazai történelem feldolgoztassék. Az, amit a mostani olvasókönyvek tartalmaznak, oly kevés, hogy minden értéke elvész; úgy szinte vannak ott oly részek, melyek a városi gyermekre nézve még érthetetlenek s mások épen ellenkezők.

Kívánatos tehát, hogy a népiskolák számára alkalmas olvasókönyvek készíttessenek. Ily módon egyszersmind a „segédkönyvek“ is igen könnyen fedezhetőek lennének, melyekre most külön kell költeni.

4. Multhatatlanul szükséges, hogy Budapest összes tanítói szoros testületet képezzenek és számukra egy külön könyvtár, különösen paedagogiai tartalommal állíttassék fel, hogy a paedagogia szakemberei minél előbb munkára hívassanak fel, hogy a főváros tanítói a követeléseknek illően megfeleljenek.

5. Az pedig, hogy itt sokhelyen vallásfelekezeti és zugiskoláknál, s népies kereskedelmi iskoláknál a germanisatio oly nagyban üzetik, mint a német birodalomban; más helyen pedig az erény az óraadók által törpítetik, csak az által lesz megszüntetve, ha ezek is a város által szigorubbán ellenőriztetnének.

6. A tanítók anyagi állapotáról hallgatok. Hogy a tanítók a tanügy fölvirágzására mit tehetnének jobb anyagi ellátás mellett, azt nem is kívánom elmondani, ugyis elképzelheti minden józan gondolkozó. Ki az éh-

séggel küzd, az szellemi és anyagi járom alatt nyög, mely működését is megnehezíti.

Ezen 6 pontba foglalható össze röviden az, mit én szükségesnek látok arra nézve, hogy főv. népiskoláink még jobban emelkedjenek.

Perlaky.

TÁRCA.

A délibáb.

(My). Csak mostanában történt, hogy egy szathmármegyei jó barátom, kinek — közben legyen mondva, még nem volt szerencséje délibábot látni — lerándult hozzám látogatóba. Egyszer a többek közt a város végén fekvő „Széchényi-kertbe“ sétáltunk ki, úgy két negyed 12 re dél előtt. Kiérvén a kert déli szélére, roppant síkság terült el előttünk, melyen itt-ott elszórva fák, tanyák, puszták stb. látszottak víztől környezve, mintegy vízben állva. A fák, tanyák és puszták felfordított képe oly hűn tükröződött vissza a kristálytisza vízben, hogy az, a ki délibábot még soha sem látott, százat mert volna egyre tenni, hogy ama csendesen hullámzó felület semmi más, mint valami kiáradt folyam vize. Ezt hitte barátom is. Váltig mondtam és erősítém, hogy az nem víz, hanem egyike a legerőteljesebb *délibáb*oknak, aminők csak láthatók nálunk. Nem nyughattam tőle addig, míg a vízben látszó tanyák legközelebbikéhez száraz lábbal nem vezettem. E pompás tüneményről hazafelé mentünkben a következőket mondtam el:

A természet azon játéka (bábja, tüneménye), mely szerint a szemlélőtől kisebb-nagyobb távolságban levő tárgyak vízben állva és felfordított helyzetben látszanak — *délibáb*-nak nevezetik. E tünemény, melynek hazája a sík róna alföld — csendes, tiszta időben délelőtti 10 órától, délutáni 1 óráig szokott tartani tavasszal és nyáron csaknem rekkendő melegben; 11 és 12 óra közt legerőteljesebb, legpompásabb, innen a „*délibáb*“ elnevezés. — A csalóka délibáb keletkezésének oka a sugártörés, illetőleg a körlég rétegenkénti felmelegülése. Gyakran megtörténik ugyanis, hogy a napsugarak oly erővel veretnek vissza a földről, hogy a legalsó légrétegben igen sok (jobban „nagy“) meleget fejtenek ki; az e fölöttiben már kevesebbet, a harmadik, negyedik stb. rétegben fokoztat mindíg kevesebbet. Más szóval: a lég rétegesen melegszik fel olyanformán, hogy lefelé menve mindig melegebbek-melegebbek, (tehát *ritkábbak*) — fölfelé menve pedig mindig hidegebbek-hidegebbek (következésképp *sűrűbbek*) a légrétegek. A gyengén hullámzó al vizet már e különböző hőmérsékű légrétegek egymásba való ömlései idézik elő; még pedig oly híven, hogy tapasztalatlan utas — mint gyermekkoromban én is — nagy kerülőt tesz, hogy e kiáradt folyamnak látszó nagyszerű semmit (tulajdonképp „levegőt“, mert az egész nem egyéb, mint *láttni csalódás*) kikerülje.

Ami a tárgyak felfordított képét illeti, az a következőkben leli magyarázatát. Valamely tárgyról, vagyunk fel pl. egy toronyról, nemcsak vízszintes, hanem olyan ferde irányú világossági sugarak is terjednek a föld felé, a melyek fokoztat melegebb légrétegekbe jutván, mindinkább megtörtenek (meghajlítatnak), míg végre a legalsó rétegben teljesen visszaverődnek s innen jutnak szemünkbe. Az ekképen megtört sugarak idézik már elő, hogy a torony megfordított képét látjuk, mintha vízben tükröződnék. De látjuk egyenes állásban magát a tornyot is, mert a felsőbb (sze-

münk iránti) rétegeken át töretlen sugarak is jutnak szemünkbe. A földi tárgyak s a kék égnek tükrözése kelti tehát a csalódást, mit még fokoz a felhevült lég folytonos rezgő mozgása.

Egy kis kitéréssel megjegyzem, hogy oly helyen, a hol e gyönyörű tüneményt eredetiben nem szemlélhetik a gyermekek, a legkönnyebben lehet érzékíteni a következő készülék által: Vegyünk elő egy egyközlapu üvegedényt s öntsünk bele a) telített timsóoldatot; b) mintegy féligre telített cukros-pálinkát; c) tisztavizet. E háromféle, különböző sűrűségű, egymással össze nem keveredő folyadék, (említett rendben) rétegekben válik el egymástól. A rétegek egyik széléhez tegyünk valami tárgyat vagy képet, ha már ezt az átelleni oldalról szemléljük, a délibáb tüneményei fognak mutatkozni u. m. a magasba emelt s felfordított tárgy vagy kép, a viz-tükröt játszó hézag stb.

* * *

Utazók állítása szerint *tengeri álképek* sokkal nagyszerűbbek, mint a szárazföldi délibábok, illetőleg légtükrözések. Az éjszakai tengerek egyikén történt, hogy *Scoresby* hajós egy — látkörén 17 mérfölddel kívül esett hajónak igen tiszta, de fordított képét pillantotta meg a derült égen s távcső segítségével felismerte, hogy az apja hajója. E tünemény magyarázata a már mondottak megfordításából önkényt foly. Ugyanis a tenger fölötti körlég alsó rétege tetemesen lehül annak vizétől; a rétegek sűrűsége tehát fölfelé fogy. A hajótól fölfelé hatolt világossági sugarak már e rétegekben megtöretvén egy nagy görbe vonalban (a tengervíz felé homorult félkörben: míg a délibábnál a világossági sugarak az ég felé homorultak) jutnak a néző szemébe, s a hajó képét a görbe vonal *érintőjének* irányában, mintegy az égre vetve, fordított helyzetben láttatják.

Szép látványnak volt tanuja *Wrangel* tengerész is. szintén az északi tengeren. Egyszer ugyanis a nap (mikor már 72 óráig látszott a láthatáron) elkezd mozogni, helyét változtatni összebb huzódni és kitágulni, majd a láthatár alá süllyedni, végre onnan ujjal felmerülni.

Európa, Ázsia és Afrika légtükrözési tüneményei az amerikaiaktól abban különböznek, hogy még amazok a tárgy felfordított képét tükrözik vissza — a tárgy alatt, mint nálunk, a tárgy felett, oldalán stb. mint a tengeren és tavakon: addig az amerikai légképek többnyire fölfelé terjeszkedve egyenes állásban jelennek meg. Távolban legelésző marhák vagy juhok némelyike egészen a levegőben látszik lebegni, míg másika a földön áll. Most messze távolban kéklő hegyek látszanak, majd egy szélfuvalom s az egész hegység eltűnik.

A „fata morgana“nevű tündéres tünemény is légtükrözés Nápoly és Reggio, továbbá a sicíliai partok mellett. A legváltozatosabb alakban most várromok, épületek, tornyok, városok, erdős-völgyes tájképek, — majd buja pázsiton legelésző juh és baromnyájak, gyalog- és lovaskatonák stb. jelennek meg s mindezek folytonos mozgásban látszanak lenni.

E g y l e t i é l e t.

A magyarhoni tanítóegyletek jegyzéke tankerületek szerint.

(Vége)

XXIX. Tankl Békés-Csongrád m.

125. Békés-Csongrád megyék egyesült tantestülete. (Alföldi tanító-egylet) Min. rend. szerint. Kovács Aubert Szegeden.

126. Békés-csabai tanító-egylet. [Fel. nélk.]

127. Szentesi róm. katolikus önképző tanító-egylet. Jegyző: Csuppy Márton, Szentesen.

XXX. Tank. *Arad-Csanád* m.

128. Aradvidéki t.-egylet [Fel. nélk.] E. Nagy József, Aradon.
 129. Csanád-megyei t.-egylet. [Fel. nélk.]
 130. Gör. kel. román tanító-értekezletek tartatnak időközönként, az erdélyi püspökség szabályai szerint.

XXXI. Tank. *Temes* m.

131. Délmagyarországi t.-egylet. [Fel. nélk.]
 132. Reuniuneii inventia taritui romai gr. or. diu. tragtulu protopeseu a Lipovei.
 [Gör. kel.]
 133. Temes-tankerületi t.-egylet. [Min. r. szerint.]

XXXII. Tank. *Torontál* m.

134. Torontálmegyei tankerületi t.-egylet. E. Rados János, Torok-Becsén.

XXXIII. Tank. *Krassó* m.XXXIV. Tank. *Ugocsa* m. és *Kövár* v.

135. Ugocsa megyei t.-egylet. [Min. rend. sz.]

XXXV. Tank. *Hunyad-Zaránd* m.

136. Hunyad-Zaránd megyei és Szászvárosszéki népt.-egylet. [Fel. nélk.]

XXXVI. Tank. *Alsó-Fehér-Küküllő* m.

137. Küküllő-megyei tanító-egylet. [Fel. nélk.] Elnök Rédiger Árpád, Dicső-Sz.-Márton.

XXXVII. Tank. *Felső-Fehér* m. *Fogaras vidék*.XXXVIII. Tank. *Királyföld*.

138. Brassóvidéki népt.-egylet. [Min. rend. sz.]
 139. Burzenländer Lehrerverein [Brassóban] [ág. hitv.]
 140. Schässburger Lehrersammlung. [Segesvár] [ág. hitv.]
 141. Unterwälder Volksschul-Lehrerverein. [ág. hitv.]
 142. Schenker ev. deutscher Lehrerverein. [Sinken] [ág. hitv.]
 143. Lehrerversammlung des Mediaschen Kirchenbezirks. [Medgyes.] [ág. hitv.]
 144. Lehrerversammlung des Repser Kirchenbezirks. [Kőhalom.]
 145. Lehrerversammlung des Mühlbacher Kirchenbezirks. [Szász-Sebes.]

XXXIX. Tank. *Torda* m. és *Aranyos-Maros* sz.

146. Marosszéki tanító-egylet. E. Nagy Antal M.-Vásárhelyt.
 147. Görgeyi ev. ref. egyházmegyei t.-egylet. [Helv. hitv.]
 148. Marosi ev. ref. egyházmegyei t.-egylet. [Helv. hitv.]
 149. Aranyos-torda-köri unitárius egylet. [Unit.]

XL. Tank. *Csik-, Udvarhely-, Három szék*.

150. Csikszéki általános t.-egylet. [Min. ren. szer.] Titkár: K. Boga Bálint Gyergyó-Alfalun.

151. Háromszéki általános t.-egylet. [Min. ren. szer.] E. Vajda Sándor Szepsi-Sz. György.

152. Udvarhelyszékj általános tanító-egylet. Titkára Kozma Ferenc, Székely-Kereszturon.

153. Székelykereszturi népt. egylet. E. Sándor Domokos, Székely-Kereszturon

XLI. Tank. *Kolozs-Doboka* m.

154. Kolozs-doboka megyei tankerületi néptanítók egylet. [Fel. nélk.] Paál F. Kolozsvártt.

XLII. Tank. *Belső-Beszterce és Naszód vidék*XLIII. Tank. *Kraszna-Szolnok* m.

155. Közép-Szolnok-Kraszna m. tanítótestület, 3 járási körrel [Min. sz. r. sz.] Kerekes József tanfelügyelő; jegyző Borbély Sámuel tan. kép. tanár Zilahon a) A *zilahi* kör elnöke Faluvégi Albert, tanítókép. igazgató Zilahon b) a *szilágy-somlyói* járási kör elnöke Bogdan István, igazgató-tanító Sz.-Somlyón; c) a *tasnádi j.-kör* elnöke id. Somogyi Károly tanító Tasnádon.

156. A szilágysági ev. ref. iskolai tanítók egylet. [Helv. hitv.] E. Faluvégi A., Zilahon.

157. A szilágysági román tanítók egylete. Alelnöke Trifi Gábor, áll. kép. tanár Zilahon.

XLIV. Tank. *Magyar-Határőrvidék.*

Ujra kérjük az ügy érdekében t. olvasóinkat, főleg az egylet elnökeit, sziveskedjenek a jegyzéket adatok beküldése által kieészíteni, hogy hazai t.-egyleteinknek valahára teljes jegyzékét birjuk.

Az aradvidéki tanító-egylet V. nagygyűlése. A nagygyűlést a megyeház nagytermében f. hó 4-én nem sokkal d. e. 9 óra után nyitotta meg Nagy József elnök az előterkeztelen megállapított ügyrend szerint. A tisztújítás a köv. eredményvel ment végbe; elnök Nagy József, alelnök: Zadravátz Ödön (vitaköri elnök), Szücs József (pénztárvizsgáló bizottság elnöke), jegyzők: Györgyössi Rudolf, Csik János, (vitaköri jegyző és könyvtárnok) Krausz Jakab; pénztárnok: Losonczy Alajos, ellenőr Messer Márton.

A tisztújítás mezejtése után Nagy József elfoglalá az elnöki széket, s megállapított tárgysor szerint felhívja Szücs Józsefet, tételének előadására, ki felolvassa a következő tételtől készített munkáját: „Szem előtt tartva általában a nyelvoktatás célját a népiskolákban: az anyanyelvben való kiképzetés mellett a német nyelv — mint hazánk több vidékén, a helyzeti viszonyokhoz képest szokásba vett másodrendű nyelvoktatás — mily irányban s a népiskola mely tanfokozatán eszközölhető, hogy az anyanyelv céljának háttérbe szorítása nélkül eredményező legyen?”

Eme nagyfontosságú tételt értekező sikeresen oldta meg; de Zadravátz Ödön azon észrevételt teszi, hogy dacára annak, hogy helyesli Szücs elveit, mégsem fogadhatja el azt, mintha a német nyelv megtanulása, illetőleg elsajátítása csakis a gyakorlatiasságot igazoló gyermek-csere s német ajku eselések tartása által volna elérhető, miután szerinte ugyanazon cél elméleti uton eszközölhető; hasonlóképp nem osztja értekező azon nézetét, mely szerint a német nyelv tanítása csak a IV. osztályban venné kezdetét. Szücs felvilágosítólag szólván még a tárgyhöz, mire a gyűlés helyeslőleg magáévá téve a felolvasott műben kifejtett nézetét s érveit.

A megállapított sorrendben következők Nagy József „Gyermekeink szellemi tulérétsége” című értekezése, melyben a felállított elvek, nézetek és érvek az élet tapasztalatain alapulván és ép azért oly nagy fontosságuk s oly mérvű alap-igazságokat tartalmaznak, miszerint minden további megvitatás és tárgyalás nélkül közóhajtjal évkönyvbe felvéteni határozatott.

Eme becses mű felolvasását követé Grünwald Mór egyleti tagnak már lapok utján is közölt ismeretes tétele. A művet, a benne kiemelkedő sokoldalú alapos ismeret idvös reformszemek értékesítik. Kiváló becsűek értekezőnek következő pontozatokba foglalt tételei:

1. A népiskola ne legyen a középtanodáknak alárendelt intézmény, hanem önálló, független, szerves tan- és nevelő-intézet, melynek feladata az összes népet nemcsak testi nevelésben, hanem egyszersmind a korszellem igényeinek megfelelő művelésben részesíteni, minek következtében

2. a népiskola 8—10 osztályból álljon, melyekben az összes tantárgyak oly mérvben taníttassanak, amint ez napjainkban egy művelt állam népére nézve elkerülhetlen szükségessé mutatkozik.

3. E 8—10 osztályu népiskola szükség esetén két szakaszra, egy alsó s felsőre is osztható; az elsőben az osztályrendszer, az utóbbiban pedig a szakrendszer behozandó.

4. Az iskolakötelezettség, vagyis inkább az iskolakényszer kezdődik az életkor 6. évével, és tart egészen a 14 és illetőleg a 16 évig.

5. A csak elavult és átörökölt szokásban gyökerező nyilvános diszvizsgák, melyek lelkiismeretes tanítóra csak bémítólóg hatnak, és melyek káros volta már gyakraiban bebizonnyult, szüntettessenek meg, amint ez több művelt államban már meg is történt.

6. A népiskola független legyen az egyház vagy bármely párt befolyásától, szolgáljon egyesegedül a nép s így az állam érdekeinek, politikai tekintetben pedig egyedül az állam közegeinek legyen alárendelve.

7. A népiskola vonja körébe egyrészt mint előkészítő intézeteket a közköltéségen felállítandó óvodákat, vagy gyermekerteket, másrészt pedig a továbbképzés eszközésére az ismétlési vagyis továbbképzési iskolákat.

8. A tanító társadalmi s anyagi állása feleljen meg fontos és magas sztos hivatásának, minek következtében oly tizetésben részesítendő, mely képessé tegye őt, gond nélkül fontos feladatának élni s szellemi továbbképzéséről gondoskodni.

9. A tanítók továbbképzése legalább a fő s nagyobb városokban külön képző-intézetek állítandók föl, melyekben a tanítók a korral haladva tanuln ssanak, mint pl. Bécsben és egyél más városokban már évek előtt történt.

10. A tanítók nyugdíjazása minél előbb valósítandó.

11. Iskolaugyekben a tanítót illeti az első szó! Azért a népiskolában bármely

szándékolt rendezés, átalakítás- vagy szervezetkor mindenekelőtt a tanítók véleménye meghallgatandó, de figyelembe is veendő, nehogy kénytelen legyen a tanító, mindig csak megtörtént tényekkel szemben állni.

Ha mindezen feltételek, melyek csak látszólag tetszenek kivihetlenné, teljessébe mennek, akkor a népiskola céljának meg fog felelni, s nem marad majd pusztán szóvirág a tanító mindennapi óhaja:

Népi velés jöjjön el a te országod!

Az itt jelzett tételeknek oly nagy fontosságot tulajdonít a nagygyűlés, hogy érdemleges tárgyalását munkahalmaz s időhiány miatt nem eszközölheti, s evégből részletes megvitatásával a vitakört bizza meg.

Elnök öt pernyi szünetre az ülést felfüggeszté, mely után Somogyi József fejtegeté igen gyakorlati tételét az iskola és szülék közti érintkezés helyes megkezdése- és fentartásáról. Eme kizárólag élettapasztalatokból merített s érvekkel gazdagon fűszerezett tárgy sikerrel odatott meg említett egyleti tag által, melynek írásba foglalására a gyűlés által felkérte.

Nagy József elnök iadványára minden értekezőnek jegyzőkönyvileg köszönet szavaztatván, az ülés d. u. $\frac{1}{2}$ kettőkor befejezték s folytatása 5-én 9 órára tüzetett ki.

A második napi ülés 9 óra után lön megnyitva, rövid, szíves üdvözléssel Nagy József elnöknek

E gyűlés szűkebb keretben folyt le; főbb tárgyait a következők képezték:

Mindenek előtt Némethy Károly 30 frral az alapítók sorába felvételni jelenté magát; ezután a pályakérdések illetőleg azokra beérkezett művekről felvett bírálólat olvastatván fel, miből kitűnt, hogy közülök egy sem lön pályadíjnyertes: azaz a következő jeliséjű mű: „Aki bírja a szót, a szellemek felett uralkodik“, némi újabb átátdolgozás után, (mely szerzővel tudassék) díjazásra ítélték; míg a másik kettő dícséretre érdemesítették.

Igen érdekes vitát idéztek elő Györgyössi Rudolf által az egyetemes t. gyűlésen előadandó elvek a fiú és leány-gyermekek elkülönítéséről: a melyre nézve a többség kimondá, hogy ott, ahol lehetőség mutatkozik, a fiúk elkülönítendőek a leányoktól.

Ezután Pálmay Béla m. kir. postahivatalnok Boicáról (Déva mellett) „Népiskola-e vagy népnevelde“ című dolgozata olvastatott fel, illetőleg a benne foglalt főbb elvek Losonczy Alajos által referáltattak; tárgyalás végett azonban a vitakörnek adatik $\frac{1}{2}$ ki, de a mellékelt kérelemnek, melyben a művet az „Aradvidéki tanító-egylet“ egyik tagja által, ki az országos tanító-gyűlésen részt veend, felolvastatni óhajtja, hely nem adatott.

Elnök betérjeszté Greguss István jelentését a könyvtár állapotáról, melyről sajnálattal említi fel, miszerint az ezen évben sem gazdagodott; Ő azonban saját részéről 7 db igen becses művet adományoz az egylet könyvtárának, mely jótétemény az egylet által bő köszönettel fogadtatott.

Végül a jövő nagygyűlés megtartási helyének meghatározására szólítá fel elnök a tagokat, kik azt, nemkülönbén Zadravázt Ödönnek az évkönyv megjelenése érdekében tett javaslata érvényesítését a központi választmány bölcs intézkedésére ruházzák.

Ezek után elnök berekeszté az ülést, újból köszönetet nyilvánítván a belé helyezett bizalomért s kéré az egyletet szíves támogatásért.

V e g y e s e k.

— A VI-ik egyetemes osztrák tanító-gyűlés e hó 17—20-ig tartatik meg Bécsben. A tagdíj 1 frt, s ez f hó 10-ig Klausberger J. urhoz, VII. Neubaugasse 25. sz. küldendő. Tanszerkiállítás nem lesz.

— A „Nevelészet“-nek nem tetszik, hogy az „Aradvidéki tanító-egylet“ népirodalmi vállalatának terjesztését melegen ajánlották; mert — ugymond — ez által a vallástalan irányu nevelést pártolják. Furcsa bíz az, hogy a „Kisérteket“ ellen sem szabad kikelni a „Nevelészet“ dogmái szerint! Oh népnevelés!

— A „Népiscolá“-nak meg az nem tetszik, hogy Horkay protestáns volt s a lapok megemlékeztek róla: „Valami Horkai Antal bácsi haláhire (!) — ugymond — járta be nemrég a lapokat, melyet ugy emlegettek, mintha egy elsőrendű lófarku üstökös mult volna ki az árnyék világból, mert hát ő árvaanya s még hozzá agglegény volt a pesti protestáns árvaháznál.“ Szegény Horkai, halálod után gyaláznak!

— Uj irkák. Roller Máttyás, polg. iskolai igazgató oly irkákat állított össze, melyek külső borítékán az új mérték van ismertetve igen csinos fametszetekben, a régi és új mértékkel való számításnál vagy átváltoztatásoknál célszerűen használható táblázatokkal. A belül vonalzott irkák ára csak 1 kr. Az egész új mértékrendszer 5 irkán van ismertetve. Ajánljuk kartársaink figyelmébe; bizonyára több hasznot merítenek belőle növendékeik, sőt azok környezete is, mint ha valami haszontalan babákkal volna tele rajzolva. Kapható Brichtónál [Király-utca 48.]

AIGNER LAJOSNÁL Budapesten megjelent: Magyar Nyelvgyakorló- és olvasókönyv Magyarors- szág német iskolái számára.

Irta: Kakuja Károly.

I. és II. évfolyam, egybekötve 30 kr. Vezérkönyv hozzá (tanítók részére) füzve 60 kr.

III. évfolyam (illetőleg 3. 4. osztály) és Vezérkönyv hozzá. *Sajtó alatt.*

IV. évfolyam (illetőleg 5. 6. osztály) és Vezérkönyv hozzá. *Sajtó alatt.*

Az első részről a sajtó, többek közül, következőleg nyilatkozott:

„E munka német ajku tanítóink könyvtárában régen érzett hézagot pótol, és ha kevésbé sikerült volna is, az üdvös kezdeményezésért e téren a szerzőnek minden esetre elismeréssel tartoznánk. K. urnak német iskolákban a magyar nyelvoktatás körül követendő vezéreszméit ismerik t. olvasóink; itt tehát előszavának csak azon sarkalatos kitételére szorítkozhatunk, mely szerint „minden újonnan betanítandó magyar szó, minden új mondat közvetlenül szemléletre alapítandó. A német szó csak utólagosan s csak ott, hol a szemléltetési eszközök nem elégségesek, járul hozzá.“ — Mi ezen eljárást a népiskolában igen helyesljük, mert aláírjuk szerző indoklását is, hogy t. i. „a tárgy és szó“ közötti viszonyzat sokkal erősebb, mint a szó ésszó közötti. Az előttünk fekvő 100 lapra terjedő mű a két első évfolyam anyagának kezelését foglalja magában. Az első évfolyam anyaga 10 fejezetre oszlik, minden hónapra 1—1 fejezet lévén szánya és így eleget nyújt a jobb karban levő városi iskolában. Körülmény követelte kihagyásokkal azonban a falusi iskolákban is jó sikerrel használható. A második évfolyam 2 főrésze oszlik. Ezeknek elsejében szerző még mindig a beszéd- és értelem-gyakorlatokhoz alkalmazkodván, főtörekvése: „Lehetőleg kevés nyelvtani formákban vál-

tozatos nyelvyagot nyújtani; a má sodik fő-
f) kö zatosan már leírásokat és elbeszéléseket tartalmaz.“ Kellő súlyt fektet szerző arra is, hogy az élő szó el ne hanyagoltassék, mert ennek gyakorlása művében mindig és mindenütt megelőzi az írottat és fokozatosan halad vele. Az egész munkán meglátszik, hogy az iskolának, a helyes, közvetlen gyakorlatnak szülöttje, s azért nem is kételkedünk abban, hogy tanító-társaink azt a német ajku népiskolákban majd a legszebb sikerrel használhatják. E munkát tehát mind célját, mind pedig jeles kidolgozását illetőleg melegen ajánljuk. [Néptanítók lapja.]

„Az előttünk fekvő mű megérdemli figyelmünket, mivel a magyar nyelv, jobban mondvá a magyar beszéd tanítását igen gyakorlatilag kezeli s ezért bővebben is ismertetjük . . . Áttekintvén e könyvet, tiszta lelkiismerettel ajánlhatjuk néptanítóinknak; a szerzőnek pedig kívánjuk, hogy minél nagyobb elterjedésnek örvendjen műve, és így fáradozásának méltó jutalmát vegye. Hogy ezen mű teljesen megfelel-e a célnak, azt csak a gyakorlat fogja bebizonyítani. Annyit azonban mondhatunk, hogy valóban paedagogiai szakavatottsággal van szerkesztve és mindenestre hézagpótló. Ismételve ajánljuk.“ [Néptanoda.]

Ily értelemben a szakközlönyök legnagyobb része nyilatkozott. Hogy pedig a művecske gyakorlatilag mily meglepő sikerrel használtatott, arról tanuskodik azon körülmény, hogy minden iskolában, hol tavaly tankönyvül behozva volt, a kitűnő eredményeket tekintve, annak behozatala mind a négy (illetőleg hat) osztályba eleve is elhatározottatott. Ily népiskolák p. o. az összes *temesvári, ó-budai, lugosi, oravicai, nagy-kikindai, nagy-beckereki, steierlaki*; továbbá a *temesvári* reál- és kereskedelmi tanoda, stb. stb. Legújabbán a *verseci* iskolai szék csatlakozott oly indoklással, hogy: „Általános azon vélemény, hogy a négy osztályt végezett tanuló Kakuja tankönyvének szorgalmas tanulása által annyira sajátjává teszi a magyar nyelvet, hogy bármely középtanoda első osztályába lépven a tantárgyakat magyarnyelven megtanulni képes leend.“ Németes községekünk magyarosodása érdekében szükséges lesz tehát e könyvet alkalmazniok, mint a mely legbiztosabban, és leggyorsabban célhoz vezet. *Ez oknál fogva valószínű, hogy e műnek Budapest összes népiskoláiban való (tervezett) behozatala végleg ki fog mondatni.*

Nyomatott a „Hunyadi Mátyás“ irodalmi és könyvnyomdai intézetben.